



26.09x31.66	1	עמוד 19	ידיעות אחרונות - 7 לילות	24/12/2021	79978978-4
25910					

אנטי-מקיאוליסט

הביוגרפיה החדשה על ניקולו מקיאולי מצליחה להסיר את הערפל סביב דמותו השנויה במחלוקת של המדינאי והפילוסוף הפוליטי, ולהציגו דווקא כהומני

ראש לשועלים – שאיפתו של

ניקולו מקיאולי לחירות // אריקה בנר
(תרגום: אמוץ גלעד) | מאנגס | 385 עמ'

ניקולו מקיאולי חי ופעל בתקופת הרנסנס; ימיהם של מיכלאנג'לו, לאונרדו דה וינצ'י ובוטיצ'לי. הוא היה הוגה רעות מדיני וצבאי, היסטוריון, דיפלומט ומהפכן, וגם סופר, משורר ומחזאי מחונן, שיצירותיו פונות לבני אדם בכל תקופה. אך במהלך ההיסטוריה "יחסי הציבור" ו"המוניטין" שלו היו רעים מאוד בגין ספרו "הנסיך"; ספר שכונה בפי אנשי רוח "מדריך לגנגסט טרים" ו"ספר הרוע" והכל האשימו אותו בהולרה והכשרה של משטרים אבסולוטיים וטוטליטריים.



לועג למוסר הנבוב והשטחי של הנכרים. ניקולו מקיאולי

צה באוניברסיטת ייל. לא בכדי מחקרה החדשני מכה גלים, שכן עולה ממנו בבירור כי המשמעות השלילית שנקשרת לשמו של מקיאולי ולספרו 'הנסיך', כה רחוקה מהאמת ומ'טעה כל כך.

מקיאולי פעל בימי הרפובליקה של פירנצה, בתקופה הקצרה שבה סולקו ממנה הנסיכים הרודנים לבית מדיצ'י, בזירה שבה שטעו כוחות על פוליטיים עם מרחץ רמים בלתי פוסק, מלחמות וקוננויות, ועם שחיתות השליטים והאפיפיורים. בתוך כל אלה פעמה במקיאולי דאגה לאדם שאינו פריי-בילגי; הוא הגן על האזרח, על זכות הביטוי שלו ועל חירות המחשבה – הכל ברוח המורשת הקלאסית, המחשבה העתיקה, היוונית-הרומית, לפני עידן הקיסרים. מהביוגרפיה מסתמנות ההוראות נטולות המוסר לשליט העריץ יותר כפרוריה על הוראות כאלה או סאטירה אכזרית על מוסר ה"נסיכות" שאינו אלא רור-נות. מקיאולי, אם כן, מצטייר כאחד שלועג למוסר הנבוב והשטחי ולתאוות הכוח של הכמרים, המרי-נאים ואחרוני הפוליטיקאים מהשורה, הכל באירוניה ותחכום המחשבה. למעשה, יותר מכל הוא מבקש להזהיר מפני הפקדת גורלם של תושבי הרפובליקות החופשיות בידי אדם אחד. קריאה אחראית ב'נסיך', מספרת בנר, מבדילה בין שני קולות הג'לומים לפעמים באותו משפט עצמו; אחד חזק נעדר עכבות מוסריות, ושני חרישי יותר – בעד יציבות שלטונית תוך הקניית מידות טובות.

מקיאולי מתואר בספר כבעל נטייה טבעית להג'יך סיטואציות אבסורדיות ו"נפוחות". לשליחיותו המדיניות ברחבי אירופה יצא רכוב על סוסו הזקן והאומלל מהלך אינספור ימים, חונה באכסניות דלות, בחרפת רעב, רק מרחק חצי מיל מחצרות מלכים ואפיפיורים. על אודות מפגשיו המתוחים עם אלה ריווח לממשלתו כמחזאי: אפשר לחוש בהם את הלכי הרוח של בני שיחו, לרמיזין את הבעותיהם ומחוותיהם, לתהות על קנקנם וטיבם האנושי. אמנם הוא אדם פוליטי בכל רמ"ח איבריו, בעל חיבה גדולה לחיי פעולה אך רומה שדווקא ההומור העצמי שלו מקנה לו סלידה עצומה מחנופה וסגנון נועז בפנותו אל

יצא רכוב על סוסו הזקן והאומלל מהלך אינספור ימים, חונה באכסניות דלות, בחרפת רעב, רק מרחק חצי מיל מחצרות מלכים ואפיפיורים. על אודות מפגשיו המתוחים עם אלה ריווח לממשלתו כמחזאי: אפשר לחוש בהם את הלכי הרוח של בני שיחו, לרמיזין את הבעותיהם ומחוותיהם, לתהות על קנקנם וטיבם האנושי. אמנם הוא אדם פוליטי בכל רמ"ח איבריו, בעל חיבה גדולה לחיי פעולה אך רומה שדווקא ההומור העצמי שלו מקנה לו סלידה עצומה מחנופה וסגנון נועז בפנותו אל

יצא רכוב על סוסו הזקן והאומלל מהלך אינספור ימים, חונה באכסניות דלות, בחרפת רעב, רק מרחק חצי מיל מחצרות מלכים ואפיפיורים. על אודות מפגשיו המתוחים עם אלה ריווח לממשלתו כמחזאי: אפשר לחוש בהם את הלכי הרוח של בני שיחו, לרמיזין את הבעותיהם ומחוותיהם, לתהות על קנקנם וטיבם האנושי. אמנם הוא אדם פוליטי בכל רמ"ח איבריו, בעל חיבה גדולה לחיי פעולה אך רומה שדווקא ההומור העצמי שלו מקנה לו סלידה עצומה מחנופה וסגנון נועז בפנותו אל

במקיאולי פעמה דאגה לאדם שאינו פריבילגי; הוא הגן על האזרח, על זכות הביטוי שלו ועל חיחת המחשבה

אנשי שררה. זוהי קריירה אישית שיודעת עליות ומורדות כמעגלי הכיבוש, הניצול, הדיכוי של תקופתו: החל מתפקידי מפתח חשובים בממשל: שליחיות בענייני ביטחון, בריתות ושלוש וארגון מחדש של גיוס חיילי צבא האזרחים הרפובליקני – ועד מאסר ועינויים. את 'הנסיך' כתב מקיאולי כשהוא ספון בביתו הכפרי לאחר הרחבתו ממשורתו, והוא אז אדם מנודה ללא תואר ומשכורת.

על רקע הפולמוס היוקר הנמשך לאורך ההיסטוריה סביב מקיאולי, מבקש הספר מהקורא לחוות באופן ישיר את שפתו, את רפואי הכתיבה, הדיבור, החשיבה והשיפוט האופייניים לו ולחוג חבריו, כאומר: מקיאולי הריהו לפי ניך, מדבר בשם עצמו. הרימוי השטני שלו בתוך כך, מצטייר מופרך לחלוטין; ספרים אחרים שכתב גם הם מגנים בבירור ובג'לוי הכרה מתמשכת שלו, בלתי מתפשרת בשלטון החוק וביתרונות הרפובליקה החופשית. מורגשת בהם אמונה עמוקה בחופש הפעולה רבי-המדרים של האזרחים לבחור את דרכם כבני חורין ולנסות להשפיע על השתלשלות האירועים. כדי לבטא אדיאה זו של גאות אפשרויות השמורה לאדם, וגם כדי לבטא את תקופתו המורכבת, רבת-הפינים, הוא נוקט אלף תחבולות התחמקות והסוואה: אם לרגע עולה בכתביו טיעון ציני, מיד אחר כך בא טיעון המתנגש עימו. ואם לרגע מובא נימוק הגיוני אזי מיד אחר כך הוא נהפך לפרודיה. כתיבתו מעלה, אם כן, מגוון מסכות, קולות מרובים וכפל משמעות. כך למשל, כשהוא נוקב כ"דוגמה לחיקוי" בקריירה של צ'ארלה בורג'ה – מפקד

לאה ענבל-דור

על רקע הפולמוס היוקר הנמשך לאורך ההיסטוריה סביב מקיאולי, מבקש הספר מהקורא לחוות באופן ישיר את שפתו, את רפואי הכתיבה, הדיבור, החשיבה והשיפוט האופייניים לו ולחוג חבריו, כאומר: מקיאולי הריהו לפי ניך, מדבר בשם עצמו. הרימוי השטני שלו בתוך כך, מצטייר מופרך לחלוטין; ספרים אחרים שכתב גם הם מגנים בבירור ובג'לוי הכרה מתמשכת שלו, בלתי מתפשרת בשלטון החוק וביתרונות הרפובליקה החופשית. מורגשת בהם אמונה עמוקה בחופש הפעולה רבי-המדרים של האזרחים לבחור את דרכם כבני חורין ולנסות להשפיע על השתלשלות האירועים. כדי לבטא אדיאה זו של גאות אפשרויות השמורה לאדם, וגם כדי לבטא את תקופתו המורכבת, רבת-הפינים, הוא נוקט אלף תחבולות התחמקות והסוואה: אם לרגע עולה בכתביו טיעון ציני, מיד אחר כך בא טיעון המתנגש עימו. ואם לרגע מובא נימוק הגיוני אזי מיד אחר כך הוא נהפך לפרודיה. כתיבתו מעלה, אם כן, מגוון מסכות, קולות מרובים וכפל משמעות. כך למשל, כשהוא נוקב כ"דוגמה לחיקוי" בקריירה של צ'ארלה בורג'ה – מפקד

כוחות האפיפיור שעלה לשלטון – הוא מציין כי היא התאפשרה "על ידי פורטונה (מזל) ועל ידי צבא של אחרים". "נשף מסכות" מריר ואירוני זה הנוכח בכל ומקיף הכל מגיח מדברי השיר: "צחק אנוכי אבל אין סיבת הצחק מצחיקה אותי, בוער אנוכי אבל השריפה לעולם לא תיראה מבחויץ".

